

نظام فئودالی در ایران دوره ساسانی (باتکیه برنظرمورخان روسی)

حمیده مظفری قلابی^۱، افسانه معتمد^۲

^۱ دانشجوی دکتری تاریخ قبل از اسلام، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد

^۲ دانشجوی دکتری تاریخ قبل از اسلام، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد

چکیده

نظام فئودالی یکی از نظام های پذیرفته شده در جامعه ساسانی بود که در اواخر دوره اشکانیان جایگزی روابط مبتنی بر برده داری گردید. روند تکامل روابط فئودالی در ایران به طور رسمی از زمان ساسانیان پا به عرصه نظام اقتصادی گذاشت. در این دوره بردگان آزادی خود را بدست آوردند و از آنجا که ابزار تولیدی در اختیار نداشتند بر مبنای روابط تولید جدید در اراضی مالکان بزرگ به کار پرداختند و جماعت های روستایی که دارای زمین های اشتراکی بودند تحت تسلط زمین داران بزرگ قرار گرفتند. در این دوره با وجود اینکه دولت یک قدرت متمرکز بود اما مالکان بزرگی نیز در این دوره وجود داشتند که دارای قدرت بودند ولی زیر نظر دولت مرکزی (ساسانی) به فعالیت های اقتصادی می پرداختند. روابط فئودالی در دوره های بعد (مغول) به علت کاهش جمعیت و بهره کشی بیشتر از جمعیت کم به اوج تکامل خود رسید. این روابط تا زمان اصلاحات ارضی ادامه داشت و با اصلاحات ارضی دوره تاریخی فئودالیسم به پایان رسید.

واژه های کلیدی: نظام فئودالی، اشکانیان، ساسانیان، شیوه تولید آسیایی، مورخان روسی